

Artuklu Dönemi mimari örneklerinden, dilimli kubbesi ve minaresiyle Mardin'in sembolü olan Mardin Ulu Cami, Ulucami Mahallesi'nde birinci caddenin paralelinde yer alan ana cadde üzerindeki çarşının içinde bulunmaktadır.

Ulu Cami, Mardin'in topografik konumu nedeniyle, eğimli olan arazi doldurularak tesviye edilmiş bir alan üzerine ve cepheden çıplak gözle tam olarak görülemeyecek biçimde yapılmıştır.

Yapı şehrin hemen her köşesinden silindirik gövdeli, süslü minaresiyle dikkat çeker. Doğudaki bu minare bir kare kaide üzerindedir. Kayıtlara göre cami iki minareli inşa edilmiştir. Buna göre batıda olması gereken minare bugün yoktur. Caminin bugün mevcut olan tek minaresinin kaidesindeki yazıt, yapım tarihini 1176 olarak vermektedir, fakat bugünkü minare 1888/89 yıllarında yeni ve eklektik bir üslupla yapılmıştır.

Ulu Cami'nin çirki minareli olduğu geleneği halk arasında Sultan İsa Medresesi'ne Zinciriye denilmesine kadar uzanmakta, bu da iki minare arasında gerili olan zincirin Timur istilasında batıdaki minare yıkıldığında medreseye götürülmüş olmasına bağlanmaktadır.

Mardin Grand Mosque, which is from Artuqid samples of Artuqid Period and the symbol of Mardin with its sliced dome and minaret, is located in the bazaar that is on the main street which is placed in parallel to the first street of Ulucami District.

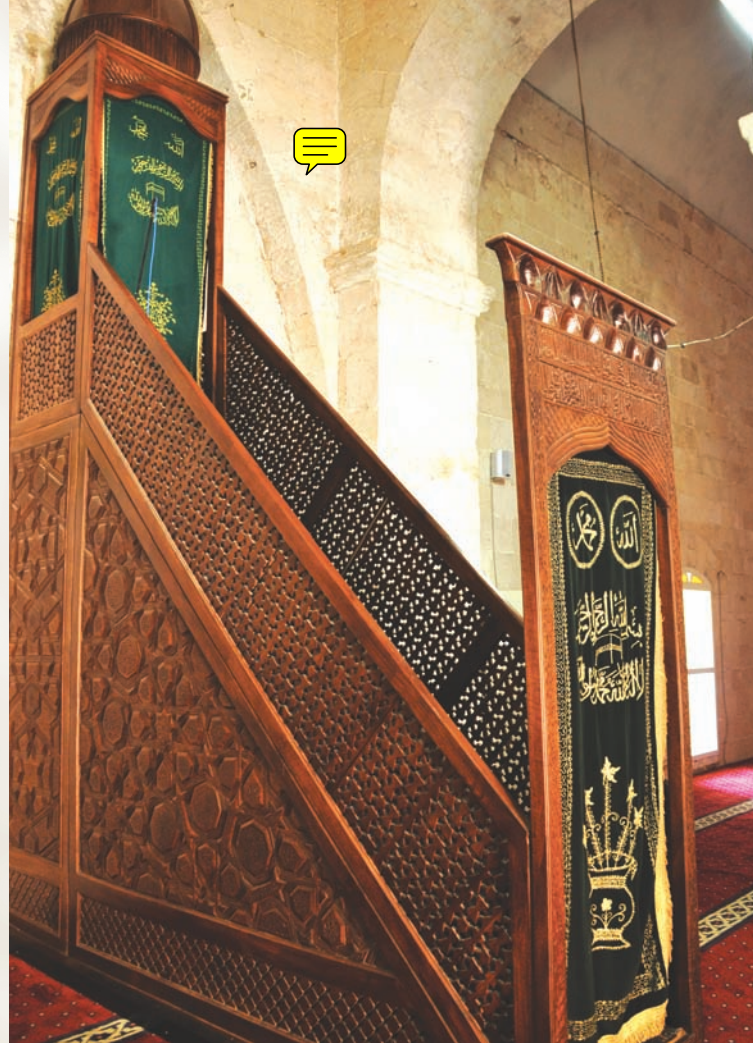

Due to topographical state of Mardin, the Grand Mosque was built on an evened area by filling the sloped land and in a style that cannot be seen with the naked eye from the front side.

The building stands out with its cylindrical bodied and ornamented minaret from almost every corner of the city. That minaret in the east is on a squared bedplate. The mosque was built as two-minaret according to the records. Therefore, the minaret which must be in the west doesn't present today. The epigraph, which is on a squared bedplate of single minaret that presents today, shows building date as 1176, but present minaret was built with a new and eclectic style in the years 1888/89.

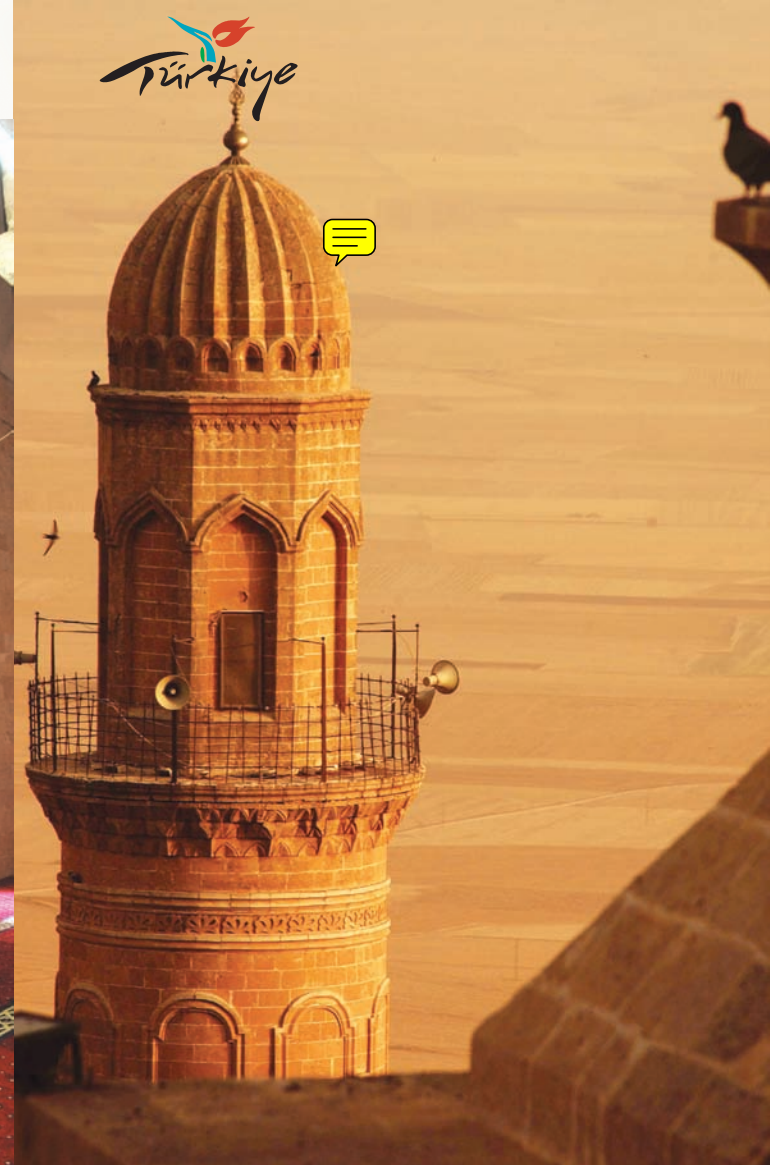
The tradition that the Grand Mosque has twin minarets goes back to that Sultan İsa Madrasa was called as Zinciriye among people, and that is also linked to the event that the chain stretched between these two minarets were taken to the madrasa when the minaret in the west collapsed during Timur invasion.

05

ULU CAMİİ
GRAND MOSQUE
(ULU CAMİ)

05

ULU CAMİİ
GRAND MOSQUE
(ULU CAMİ)

1. Cadde Cumhuriyet Meydanı Mardin-Turkey

T.C. MARDİN VALİLİĞİ
REPUBLIC OF TURKEY GOVERNORSHIP OF MARDİN
www.mardin.gov.tr

Some Assyrian authors claim that the mosque was converted from a church. It's possible that an old church presented at its place, even it was not converted from church.

The oldest epigraph in the building shows that the building was built in 11th century. However, there is not information about the shape of the building in that period. It cannot be said that the form of our day was completely designed in Seljuq Period.

Another epigraph on the minaret is dated 1176 and belonged to Melik Kutbettin Gazi, one of Artuqid sultans. Another epigraph in the eastern front is dated 1186 and from the period of Yavlak Aslan, also one of Artuqid sultans.

The building reflects basic features of the architecture of Artuqid Period in the 12th century. It's an important example of mosque plan and form, which emerged in southeast in earlier period, with the structure that is domed in front of mihrab and transverse progressing. The material of the building is cut stone.

Bazı Süryani yazarlar kiliseden çevrildiğini söylerler. Yapı kiliseden çevrilmemiş olsa bile, yerinde eski bir kilisenin bulunması muhtemeldir.

Yapıda yer alan en eski yazıt, yapının 11. yüzyıl içinde yapıldığını göstermektedir. Fakat yapının bu dönemdeki şekli ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Bugünkü formun bir bütün halinde Selçuklu Döneminde tasarlandığı söylenemez. Minarede bulunan bir başka yazıt 1176 tarihli olup Artuklu hükümdarlarından Melik Kutbeddin İlgazi'ye aittir. Doğu cephedeki bir başka yazıt ise 1186 tarihli olup gene Artuklu hükümdarlarından Yavlak Aslan Dönemindedir.

Yapı 12. yüzyıl Artuklu Dönemi mimarisinin temel özelliklerini yansıtır. Ulu Cami erken dönemde özellikle güneydoğusunda meydana çıkan; mihrap önü kubbeli, enine gelişen cami plan ve formunun çok önemli bir örneğidir. Yapının malzemesi düzgün kesme taştır. Caminin kubbesi dört T şeklinde paye üzerine oturtulmuş sekizgen bir kasnağın üzerinde yükselir. Ana mihrap iki kademeli, yüksek ve istirdiye kabuğu şeklinde biten uzun bir niş halindedir. Ortada da natüralist çelenk motifleri gösteren içte yarım yuvarlak, dışta altı köşeli bir dolgu yer alır.

Caminin minberi Muzaffer Kara Arslan tarafından yenilenmiş ve sonra Artuklu Sultanı Davud (1367 - 1376/7) ağaç bir minber yaptırmıştır. Camide Peygamber efendimizin Sakal-ı Şerifi de bulunmaktadır.

Ulu Cami'nin kubbesi dıştan yivleme tekniğiyle yapılmıştır. Bu teknik ilk olarak bu binada kullanılmış ve daha sonraları Mardin'de gelenek halini almıştır. Kubbenin dıştan yivlenmesi bazı geç dönem Artuklu yapılarında karakteristiktir. Daha sonraları bir örneği Deyrülzafaran Manastırı'nda görülmek üzere 19. yüzyılda yeniden moda olmuştur. Cami avlusunun etrafında çapraz tonozlu revaklar bulunur. Bugün revaklardan yalnızca beşi kalmıştır.

The dome of the building ascends on an octagonal hoop which is placed on four t-grades. The main mihrab is as a long niche which is two-stage, high and finishes in oyster shell form. There is an infilling in the middle, which shows naturalist wreath patterns and is half round inside, hexagonal outside.

Minbar of the mosque was renewed by Muzaffer Kara Arslan and the Artuqid Sultan Davud (1367 - 1376/7) had a wooden minbar built. Sacred beard of our prophet Mohammad also presents in the mosque.

The dome of Grand Mosque was built with external fluting technique. It was firstly used in that building and then became a tradition in Mardin. External fluting of the dome was a characteristic in some later period Artuqid buildings. Then, it came into fashion again in 19th century when an example of it was seen in Deyrulzafaran Monastery. There are cross vaulted porticos around the courtyard. Only five of them have remained in our day.

Ulu Cami'nin "Sipahi Pazarı"na bakan güney duvarı 1469'da Uzun Hasan tarafından yenilenmiştir. Avlunun kuzeyinde Şafii mezhebine ait ayrı bir mahfel bulunur.

Akkoyunlu Hükümdarı Cihangir buraya birtakım rüsum ve emlak vakfetmiştir. Cami'nin dikdörtgen avlusu, yapının kuzeyinde kalır.

Avlunun güneyinde mihrap duvarına paralel, beşik tonozlu üç neften oluşan, mihrap duvarına yakın iki nefin kubbe ile kesildiği, enine gelişmiş, mihrap önü kubbeli bir şema görülür. Bu şema, aynı zamanda, çevredeki birçok yapı tarafından taklit edilmiş bir modeldir.

Southern wall that sees Cavalryman Bazaar of the Grand Mosque was renewed by Uzun Hasan in 1469. There is a gathering place which is belonged to Shafii communion in the north of the courtyard.

Akkoyunlu Sultan Cihangir devoted some imposts and estates to the mosque. The rectangular courtyard of the mosque is on the north of the building.

In the south of the courtyard, a scheme, which is parallel to mihrab wall, consisting of three cradle vaulted naves, transverse progressed, domed in front of mihrab, is seen. This scheme is also a model which was imitated by many buildings around.

